

Nåd vare med er och frid ...

Bön (SH 98): Tack, käre Jesus, att ock jag fått kunskap om ditt namn, att också jag, så arm och svag, får vila i din famn!

O, må jag alltid akta på det dyra livets ord och glädjas att ock jag får gå till detta rika bord! Men sänd ditt ord också till dem som än ej känner dig! Lys in i deras mörka hem, och led dem på din stig!

Ja led oss, Herre Jesus Krist, uti din sannings ljus! Och samla du oss alla sist hem till din Faders hus! Amen.

Kyndelmässodagens evangelium: Joh 12:35–36:

*35 Jesus sade till dem: "Ännu en kort tid är ljuset bland er. Vandra medan ni har ljuset så att inte mörkret övervinner er. Den som vandrar i mörkret vet inte vart han går. 36 Tro på ljuset medan ni har ljuset, så att ni blir ljusets barn." När Jesus hade sagt detta, drog han sig undan och dolde sig för dem.*

Herre, helga oss i sanningen! Ditt ord är sanning. Amen.

Den här midvintertiden har kanske mer än vanligt präglats av mörker. Inte så att naturen skulle ha varit mörkare än vanligt, för nätterna har faktiskt lyst upp mer än vanligt av snön. Men det har kanske känts mörkt genom det dystra världsläget: kriget som kommit oss så nära, och fruktansvärda våldsdåd i det land där vår Herre och Frälsare, Fridsfursten, gick omkring för 2000 år sedan.

Mörkret förknippas ofta med något ont. Brottslingar utnyttjar mörkret för sina onda gärningar. Om man är borta från sitt hus ska man gärna lysa upp så att inte tjuvar tror att det är fritt fram att bryta sig in och stjäla. Man installerar belysning som tänds när någon närmar sig huset. Ljuset är vår vän när vi känner oss otrygga i mörkret.

Kyndelmässodagen, som vi egentligen skulle ha firat i fredags, 40 dagar efter jul, bär sitt namn från ett gammalt ord för ljus: *kyndel* eller latin: *candela*, som också finns på engelska: *candle*, och finska: *kynttilä*. Förr brukade man fira ljusfest, och vi här i Norden har ju en särskild orsak att fira när vi den här tiden upplever hur ljuset snabbt återvänder. Men i

egendlig mening firar vi ljuset för att Jesus är världens ljus.

Firningen av kyndelmässodagen går tillbaka på att Mose lag föreskrev att en förstfödd son skulle lösas med ett offer när han var 40 dagar gammal. Allt förstfött tillhörde Herren och för att få tillbaka det som hörde till Herren skulle man offra ett lamm eller en duva, men den som var fattig skulle i stället offra två duvor (3 Mos 12:8). Lukas berättar (Luk 2:22ff) om hur Josef och Maria tog med Jesusbarnet till templet i Jerusalem. Det här är ett vittnesbörd om att Jesus i allt måste ställas under lagen. Det här är den sista helgdagen som hör till julkretsen, och därför firar vi den med vit liturgisk färg och med festliturgin.

Dagens text är hämtad från tiden strax före Jesu lidande i Jerusalem. Johannes berättar före vår text att han smordes av Maria i Betanien och red in i Jerusalem på ett åsnefö. Sedan talar han om sitt förhållande och hur denna världens furste ska kastas ut. Men det ska ske genom att han blir upphöjd från jorden, alltså genom att han ska korsfästas. Han har alltså en mörk vision av de kommande dagarna, när han varnar för att ljuset är hos dem bara en kort tid. För att riktigt göra det tydligt gömmer han sig sedan för folket.

Vår text behandlar temat *ljus och mörker*. Vi ska se på temat ur tre aspekter.

## 1. Mörker är i andlig mening det samma som ondskan och synd

Gamla testamentets profeter talar ofta om mörker som det onda i kontrast mot det ljus som Gud sänder som en välsignelse. Julevangeliet i Jes 9 beskriver situationen i Nordriken som nattsvart och ångest, då när landet hotades av assyrierna som utförde Guds straffdom för deras synd. In i det mörkret fick profeten se ljuset stråla in. Det var det ljuset som lyste upp ängarna utanför Betlehem när änglarna kom med budet att en Frälsare blivit född.

Profeten Joel beskriver Herrens dag som en dag av mörker och töcken innan han gör slut på de onda makterna.

När Jesus hängde på korset blev det mörkt i Jerusalem under flera timmar. Det var som ett koncentrat av den ondska som rådde när Gud såg ut att förlora kampen mot den onde.

Att vara blind och inte se ljuset är en beskrivning av hur vi människor är syndare. Jesus talade ofta om ögat, som Luk 11:34:

*Ditt öga är kroppens lampa. När ditt öga är friskt får hela din kropp ljus, men när det är sjukt är din kropp i mörker.*

När Jesus mötte Saulus på vägen till Damaskus ger han honom ett uppdrag inför både judar och hedningar, så som Paulus senare berättar om det inför kung Agrippa (Apg 26:17f):

*Jag sänder dig till dem för att öppna deras ögon, för att vända dem från mörker till ljus och från Satans makt till Gud, så att de får syndernas förlåtelse och en plats bland dem som helgats genom tron på mig.*

Mörkret beskriver människans situation utan Gud. I Ef 5:8 skriver Paulus:

*Tidigare var ni mörker, men nu är ni ljus i Herren.*

Att vara mörker är det samma som att vara andligt död. Det är att leva i orättfärdighet och synd. Och sådana var vi alla, skriver aposteln i Ef 2:1–3:

*Också er har Gud gjort levande, ni som var döda genom era överträdelser och synder. Tidigare levde ni i dem på den här världens sätt och följde härskaren över luftens välde, den ande som nu är verksam i olydnadens barn. Bland dem var vi alla en gång, när vi följde våra köttsliga begär och gjorde vad köttet och tankarna ville. Av naturen var vi vredens barn, precis som de andra.*

Det här är en stark beskrivning av det andliga mörker som kännetecknar vår natur, sådana vi är när vi föds till världen. Vi känner också hur det onda i den här tiden alltmer förtätas. *Guds lag man inte akta vill*, sjunger vi i en psalm. Vi förfäras över hur oerhörd ondskan är hos många av världens ledare, men vi tänker inte på att vi själva är lika onda. Det är samma synd som är grunden till att kung Herodes mördade oskyldiga pojkar i Betlehem, och att oskyldiga människor mördas och torteras i

dag. Och det är samma ursynd som gör att vi lever i själviskhet och förakt för Guds ord.

Aposteln Paulus beskriver tydligt vår tids avfall från Guds bud i Rom 1. Och vi tänker: ja, sådana är människorna i dag. Men så kommer han med spegeln, och visar oss att varenda en av oss som tror att vi lever i ljuset i själva verket är under samma dom, Rom 2:19–24:

*19 Du ser dig som en vägledare för blinda, ett ljus för dem som vandrar i mörker, 20 en uppfostrare för oförnuftiga och en lärare för omogna, eftersom du har kunskapen och sanningen formulerad i lagen.*

*21 Du som undervisar andra, du lär inte dig själv. Du som predikar att man inte ska stjäla, du stjälar. 22 Du som säger att man inte ska begå äktenskapsbrott, du begår äktenskapsbrott. Du som avskyr avgudarna, du plundrar templen. 23 Du som berömmar dig av lagen, du vanärar Gud genom att bryta mot lagen. 24 Det står ju skrivet: För er skull hånas Guds namn bland hedningarna.*

Det här är långt från det vi, som är ett kristet folk, borde vara. För Jesus säger att vi ska vara ljus som lyser för hedningarna. Men i många fall är vi värre än hedningarna. I vårt land har vi numera många muslimer som har en bättre uppfattning om vad som är rätt än vi som kallas kristna: de lever inte i samboförhållanden, de försvarar inte äktenskap mellan två personer av samma kön, de gör inte abort för att det inte passar in i deras liv. I detta land har mörkret brett ut sig på ett fruktansvärt sätt, så pass att hedningar förfasar sig. Det är faktiskt mörkt i vårt land i dag.

Vi kristna borde veta bättre. Låt oss gå till honom som är det sanna ljuset och låta honom öppna våra ögon.

## 2. Jesus är världens ljus

I dag har vi ljuset med oss här i Guds ord. Och det ljuset lyser på Jesus så att vi får se vad han har gjort för oss. Vi ser att vi som var döda inte själva kunde göra oss levande, men att han har gjort oss levande. Vi ser att orsaken till att vi får vandra i hans ljus ligger 2000 år tillbaka i tiden. För i stället för att vi skulle

dömas till döden för våra synder dömdes han till döden, fast han var oskyldig. Han dömdes i vårt ställe, i ditt och mitt ställe. Och då han dömdes går vi fria! Han ger oss nämligen sin helighet. Han levde rent och syndfritt, något som ingen enda av oss klarar av, och han har bytt plats med oss. Så när han dog för oss, gav han oss sin rättfärdighet.

Det här förklarar Paulus i 2 Kor 5:21:

*Han som inte visste av synd, honom gjorde Gud till synd i vårt ställe, för att vi i honom skulle bli rättfärdiga inför Gud.*

Han bytte med oss! Han led på korset just när mörkret var som tätast. Därför behöver vi inte längre leva i mörker, blinda, utan hopp, utan vi får komma till honom och leva i hans ljus.

Jesus gjorde många blinda seende. Han gav till och med synen åt en som hade varit blind ända från födseln. Han visar att det är Gud som ska handla för att vi ska komma ut ur det andliga mörkret. Vi hittar inte ut själva. Likadant som den blindfödde började se kan den som är född i andligt mörker börja tro när Gud öppnar våra andliga ögon. Vi behöver födas på nytt, och då inte av kött, utan av Anden, genom kraften i hans ord och genom dopet som han befallde sina lärjungar att använda för att föra människor ut ur mörkret till ljuset.

När Jesus talade de här orden var han ännu bland folket i Jerusalem, men sedan gick han och gömde sig. Efter att han hade uppstått och visat sig för sina lärjungar under 40 dagar fortsatte han sin verksamhet genom att tio dagar senare sända Anden för att utrusta hans apostlar. De gav hans budskap till oss i Bibeln, Guds Ord, som vi också i dag får föra vidare för att människor ska komma in i ljuset.

Jesus talade många gånger om sig själv som världens ljus. Joh 8 berättar om hur han en gång diskuterade med fariseerna på tempelplatsen, kanske bara några veckor före det här. Då sa han (v 12):

*Jag är världens ljus. Den som följer mig ska inte vandra i mörkret utan ha livets ljus.*

Så sa han också lite senare när han gjorde den blindfödde mannen seende, han som hade varit blind ända sedan födseln (Joh 9:5). Se-

dan förklarar han sitt uppdrag för fariseerna (9:39):

*Till en dom har jag kommit till denna värld, för att de som inte ser ska se och för att de som ser ska bli blinda.*

Inför Jesus och hans ord sker en uppdelning av människorna. En del hör och tror. De får sin syn trots att de av födseln varit blinda och gått i mörker. När de tror på Jesus blir de ljusets barn, som han säger i vår text. En del andra blir förblindade, trots att de har ljuset inför sig.

Vad är det då som Jesus vill att vi ska se? Vad ser vi när han öppnar våra ögon?

Jo, vi ser att vi behöver hjälp, att vi är i mörker. Vi ser att domen borde drabba oss, för vi är döda av vår natur. Vi behöver vända våra blickar från oss själva och se på Jesus.

Låt oss påminna oss orden i Ef 2:1:

*Också er har Gud gjort levande, ni som var döda genom era överträdelser och synder.*

Här strålar Guds ljus fram! Det är vad han har gjort som vi behöver se. Vi brukar tända ett dopljus vid dopet. Det är en symbol för att ljuset har vunnit över mörkret, att trons ljus har kommit till den döpte. Genom Guds ord som var med i dopet öppnade han våra andliga ögon som inte hade kunnat se. Det var hans verk, det var inte för att vi hade varit med och gjort något först. Det var han som förde oss från mörker till ljus, från otro till tro. Så gör han också när Anden gör Ordet levande för oss, när det predikas rent och klart.

### 3. Vi kristna är världens ljus

Nu har vi ett uppdrag: att hålla oss nära ljusets källa så att vi ser vägen som går genom världens mörker och kan visa andra på vägen.

*Vandra medan ni har ljuset så att inte mörkret övervinner er.*

Genom att hålla oss nära Jesus speglar sig hans ljus i oss. Det är därför han säger i bergspredikan (Matt 5:14–16):

*14 Ni är världens ljus. En stad som ligger på ett berg kan inte döljas. 15 Och man tändar inte ett ljus och sätter det under skäp-*

*pan, utan man sätter det på hållaren så att det lyser för alla i huset. 16 På samma sätt ska ert ljus lysa för människorna, så att de ser era goda gärningar och prisar er Far i himlen.*

För att kunna vara världens ljus behöver vi ofta vara med Jesus. Vi behöver honom i andakterna och bönen hemma och i gudstjänsten. Där ger han oss det ljus som leder oss på vägen till himlen.

Har vi fått ljuset in i vårt liv går det inte att gömma det, säger Jesus. Det kommer att synas. Och vad blir följderna? Att människorna tackar oss och berömmar oss? Nej, *de prisar er Far i himlen*. Vi själva är inget att prisa. För vi är ännu befläckade av mörkret, av våra synder. Men Gud ska ha äran.

Det är syftet med våra liv: att vi ska förhärliga Guds namn. Det är Jesus som ska bli stor, precis som Johannes Döparen sa när hans lärjungar blev avundsjuka då Jesus drog en större skara kring sig än deras mästare: *Han måste bli större och jag mindre*.

Det här behöver vi öva oss i. För den onde finns runt om oss, och rentav i oss genom den gamla människan som ännu har kvar sin dragning till att följa de onda begärelserna. Så länge vi lever här på jorden kommer vi att ansättas av den onde, och av världens lockelser och av vårt eget kött. Därför förmanar Jesus oss att vara nära honom:

*Tro på ljuset medan ni har ljuset, så att ni blir ljusets barn.*

Och i ljuset har vi frimodighet, eftersom vi i hans ljus vet att våra synder är förlåtna, som vi läste i episteltexten:

*Om vi vandrar i ljuset, liksom han är i ljuset, då har vi gemenskap med varandra och Jesu, hans Sons, blod renar oss från all synd.*

Bön: Herre, lär oss att vara glada och tack samma över att du har kommit till oss med ljuset och att vi inte behöver vara rädda för mörkret. Tack för att vi får vara tillsammans med dig, i ditt ljus. Hjälp oss att alltid leva i ditt ljus. Amen.